TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2004. gada 10. jūnijā *

Lieta C-168/02

par lūgumu, ko Tiesai atbilstoši 1971. gada 3. jūnija Protokolam par Tiesas sniegto interpretāciju 1968. gada 27. septembra Konvencijai par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās iesniedza *Oberster Gerichtshof* (Austrija) nolūkā saņemt prāvā, kuru iztiesā šī tiesa, starp

***Rudolf Kronhofer***

un

***Marianne Maier,***

***Christian Möller,***

***Wirich Hofius,***

***Zeki Karan***

* Tiesvedības valoda — vācu.

prejudiciālu nolēmumu par to, kā interpretēt iepriekš minētās 1968. gada 27. septembra Konvencijas 5. panta 3. punktu (OV 1972., L 299, 32. lpp.) ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos (OV L 304, 1. lpp. un grozītais teksts 77. lpp.), ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanos (OV L 388, 1. lpp.), ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles pievienošanos (OV L 285, 1. lpp.) un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanos (OV 1997., C 15, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Konvencija").

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents), Ž.-P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*], R. Šintgens [*R. Schintgen*] un N. Kolnerika [*N. Colneric*],

ģenerāladvokāts F. Ležē [*P. Léger*],
sekretārs H. fon Holšteins [*H. von Holstein*], sekretāra palīgs,

izvērtējusi rakstveida apsvērumus, ko iesniedza:

— R. Kronhofera [*R. Kronhofer*] vārdā — M. Brandauers [*M. Brandauer*], *Rechtsanwalt*,

— M. Maijeres [*M. Maier*] vārdā — M. Šerbantī [*M.Scherbantie*], *Rechtsanwältin*,

— Z. Karana [*Z. Karan*] vārdā — K. Enders [*C. Ender*], *Rechtsanwalt*,

— Austrijas valdības vārdā — K. Pesendorfere [*C. Pesendorfer*], pārstāve,

— Vācijas valdības vārdā — R. Vāgners [*R. Wagner*], pārstāvis,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā — K. Manji [*K. Manji*], pārstāvis, kam palīdz T. Vards [*T. Ward*], *barrister*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A.-M. Rušo [*A.-M. Rouchaud*] un V. Bogensbergers [*W. Bogensberger*], pārstāvji,

ņemot vērā ziņojumu tiesas sēdē,

noklausījusies mutvārdu apsvērumus, ko tiesas sēdē 2003. gada 20. novembrī sniedza R. Kronhofers, ko pārstāv M. Brandauers un R. Bikels [*R. Bickel*], *Rechtsanwälte*; Z. Karans, ko pārstāv K. Enders; un Komisija, ko pārstāv A.-M. Rušo un V. Bogensbergers,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 15. janvārī,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Ar 2002. gada 9. aprīļa rīkojumu, ko Tiesa saņēma 2002. gada 6. maijā, *Oberster Gerichtshof* [Augstākā tiesa], piemērojot 1971. gada 3. jūnija Protokolu par Tiesas sniegto interpretāciju 1968. gada 27. septembra Konvencijai par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās, uzdeva prejudiciālu jautājumu par to, kā interpretēt šīs Konvencijas 5. panta 3. punktu (OV 1972., L 299, 32. lpp.) ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos (OV L 304, 1. lpp. un grozītais teksts 77. lpp.), ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanos (OV L 388, 1. lpp.), ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles pievienošanos (OV L 285, 1. lpp.) un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanos (OV 1997., C 15, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Konvencija").

2 Šis jautājums radās prāvā starp R. Kronhoferu, ar domicilu Austrijā, un M. Maijeri, K. Mēleru [*C. Möller*], V. Hofiusu [*W. Hofius*] un Z. Karanu (turpmāk tekstā — "atbildētāji pamata prāvā"), ar domicilu Vācijā, kurā R. Kronhofers pieprasa atlīdzību par mantas samazinājumu, kas viņam, saskaņā ar tā apgalvojumiem, ir cēlies deliktuālas darbības dēļ, ko veikuši atbildētāji pamata prāvā kā sabiedrības *Protectas Vermögensverwaltungs GmbH* (turpmāk tekstā – *Protectas*), kuras sēdeklis arī ir Vācijā, pārvaldniekiem vai padomniekiem ieguldījumu jomā.

**Atbilstošās tiesību normas**

3 Konvencijas 2. panta 1. daļa paredz:

"Saskaņā ar šīs Konvencijas noteikumiem, personas, kuru domicils ir kādā Līgumslēdzējā valstī, neatkarīgi no viņu pilsonības var iesūdzēt attiecīgās Līgumslēdzējas valsts tiesā." [Neoficiāls tulkojums]

4 Saskaņā ar Konvencijas 5. panta 3. punktu:

"Atbildētāju, kura domicils ir kādā Līgumslēdzējā valstī, citā Līgumslēdzējā valstī var iesūdzēt:

[..]

3) attiecībā uz deliktu vai kvaizdeliktu — tiesā vietā, kurā aizskārums ir noticis." [Neoficiāls tulkojums]

## Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

5 R. Kronhofers pret atbildētājiem pamata prāvā iesniedza prasību *Landesgericht Feldkirch* [Feldkirhas Pirmās instances tiesā] (Austrijā) ar mērķi saņemt atlīdzību par mantas samazinājumu, kas viņam, saskaņā ar tā apgalvojumiem, cēlies to deliktuālas darbības dēļ.

6 Atbildētāji pamata prāvā pa telefonu bija mudinājuši noslēgt akciju pirkuma iespējas līgumu, vienlaikus nebrīdinot par šāda darījuma riskiem. Šādi R. Kronhofers 1997. gada novembrī un decembrī uz sabiedrības *Protectas* ieguldījumu kontu Vācijā pārskaitīja kopsummā 82 500 ASV dolārus, ko vēlāk izmantoja, lai Londonas Biržā iegādātos ļoti spekulatīvas pirkuma iespējas. Šī darījuma rezultātā daļa pārskaitītās summas tika pazaudēta, un R. Kronhoferam tika atmaksāta tikai daļa ieguldītā kapitāla.

7 *Landesgericht Feldkirch* jurisdikcija tika pamatota ar Konvencijas 5. panta 3. punktu kā tiesai vietā, kur iestājās zaudējumi, konkrētajā gadījumā — R. Kronhofera domicila vietā.

8 Tā kā šī prasība tika noraidīta, R. Kronhofers iesniedza apelācijas sūdzību *Oberlandesgericht Innsbruck* [Insbrukas Apelācijas tiesā] (Austrijā), kas pasludināja, ka tai nav jurisdikcijas, jo domicila vietas tiesa nav "tiesa vietā, kurā aizskārums ir noticis", jo ne vieta, kurā notika fakts, kas izraisīja zaudējumus, ne vieta, kurā zaudējumi iestājās, neatrodas Austrijā.

9 *Oberster Gerichtshof* ir iesniegts "pārskatīšanas lūgums", un tā uzskata, ka Tiesa vēl nav izšķīrusi jautājumu par to, vai izteiciens "vietā, kurā aizskārums ir noticis" ir jāinterpretē tik plaši, ka gadījumos, kad kaitējums ir pilnībā mantisks un ticis nodarīts daļai citā Līgumslēdzējā valstī ieguldītas cietušā mantas, šis izteiciens ietver arī cietušā domicila vietu un tātad viņa mantisko attiecību centru.

10 Uzskatīdama, ka prāvas risinājumam ir nepieciešama Konvencijas interpretācija, *Oberster Gerichtshof* nolēma atlikt lēmuma pieņemšanu un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai izteiciens "vietā, kurā aizskārums ir noticis", kas ietverts Konvencijas [..] 5. panta 3. punktā, ir interpretējams tādējādi, ka pilnībā mantiska kaitējuma gadījumā, kas radies, ieguldot kaitējumu cietušās personas īpašuma daļu, ietver arī vietu, kur atrodas šīs personas domicils, ja ieguldījums ir veikts citā Kopienas dalībvalstī?"

**Par prejudiciālo jautājumu**

11 Ar savu prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Konvencijas 5. panta 3. punkts ir interpretējams tādējādi, ka izteiciens "vietā, kurā aizskārums ir noticis" var attiekties uz prasītāja domicila vietu, kur atrodas "viņa mantisko attiecību centrs", tikai tā iemesla dēļ, ka viņš tajā ir cietis finanšu kaitējumu, kas izriet no mantas daļas zaudēšanas, kura notika un tika ciesta citā Līgumslēdzējā valstī.

12 Vispirms ir jāatgādina, ka Konvencijas II sadaļā paredzētā vispārējās jurisdikcijas piešķiršanas sistēma ir balstīta uz tās 2. panta 1. daļā noteikto principu, saskaņā ar kuru personas, kuru domicils ir Līgumslēdzējā valstī, var iesūdzēt šīs valsts tiesā neatkarīgi no pušu pilsonības.

13 Tikai atkāpjoties no pamatprincipa par atbildētāja domicila vietas tiesu jurisdikciju, Konvencijas II sadaļas 2. iedaļa paredz virkni īpašās jurisdikcijas piešķiršanas gadījumu, starp kuriem ir arī Konvencijas 5. panta 3. punkts.

14 Šie īpašās jurisdikcijas noteikumi ir interpretējami sašaurināti, un tos nevar interpretēt tā, lai aptvertu ārpus tiem esošus gadījumus, kurus noteikti paredz Konvencija (skat. 1988. gada 27. septembra spriedumu lietā 189/87 *Kalfelis, Recueil 1988,* 5565. lpp., 19. punkts, un 2004. gada 15. janvāra spriedumu lietā C-433/01 *Blijdenstein, Recueil 2004,* I-991. lpp., 25. punkts).

15 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, Konvencijas 5. panta 3. punktā paredzētais princips balstās uz to, ka pastāv īpaši cieša saikne starp apstrīdētajām tiesiskajām attiecībām un tiesām, kuras neatrodas tiesas atbildētāja domicila vietā, kas pamato jurisdikcijas piešķiršanu šīm tiesām tiesas labas spriešanas un tiesvedības efektīvas norises organizēšanas nolūkos (skat., cita starpā, 1976. gada 30. novembra spriedumu lietā 21/76 *Bier,* sauktu par *"Mines de potasse d'Alsace", Recueil 1976,* 1735. lpp., 11. punkts, un 2002. gada 1. oktobra spriedumu lietā C-167/00 *Henkel, Recueil 2002,* I-8111. lpp., 46. punkts).

16 Tiesa turklāt ir nospriedusi, ka gadījumos, kad vieta, kurā iestājies fakts, kas var izraisīt atbildību par deliktu vai kvazideliktu, un vieta, kurā šis fakts ir izraisījis zaudējumus, nav identiskas, Konvencijas 5. panta 3. punktā ietvertais izteiciens

"vietā, kurā aizskārums ir noticis" ir jāsaprot tādējādi, ka tas vienlaikus attiecas uz vietu, kurā iestājušies zaudējumi, un vietu, kurā iestājies notikums, kas ir šo zaudējumu cēlonis, tā, ka pēc prasītāja izvēles atbildētāju var iesūdzēt vai nu vienas, vai otras vietas tiesās (skat., jo īpaši, iepriekš minētā sprieduma *Mines de potasse d'Alsace* 24. un 25. punktu un 2004. gada 5. februāra spriedumu lietā C-18/02 *DFDS Torline*, Krājumā vēl nav publicēts, 40. punkts).

17 No rīkojuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka *Oberster Gerichtshof* uzskata — pamata lietā vieta, kurā iestājušies zaudējumi, kā arī notikums, kas ir to cēlonis, atrodas Vācijā. Attiecīgās lietas īpatnība ir tā, ka finanšu kaitējums, kuru, saskaņā ar prasītāja apgalvoto, viņš ir cietis citā dalībvalstī, vienlaikus ir skāris visu viņa mantu.

18 Kā to savu secinājumu 46. punktā pamatoti ir uzsvēris ģenerāladvokāts, šādā gadījumā nekas neattaisno to, ka jurisdikcija tiek piešķirta tiesām citā Līgumslēdzējā valstī, nevis tajā, kuras teritorijā ir iestājies notikums, kas izraisījis zaudējumus, un kurā atrodas zaudējumu materializēšanās vieta, t. i., visi atbildības priekšnosacījumi. Šāda jurisdikcijas piešķiršana neatbilst nekādām objektīvām vajadzībām ne no pierādīšanas, ne no tiesvedības organizācijas viedokļa.

19 Kā jau Tiesa ir nospriedusi, jēdzienu "vietā, kurā aizskārums ir noticis" nevar interpretēt paplašināti tā, lai ietvertu ikvienu vietu, kurā var izjust negatīvas tāda fakta sekas, kas ir izraisījis kaitējumu, kurš faktiski ir iestājies citā vietā (skat. 1995. gada 19. septembra spriedumu lietā C-364/93 *Marinari*, *Recueil 1995*, I-2719. lpp., 14. punkts).

20 Tādā situācijā, kāda ir pamata lietā, šāda interpretācija nozīmētu, ka tiesas, kurai ir jurisdikcija, noteikšana tiek padarīta atkarīga no nenoteiktiem apstākļiem, tādiem kā vieta, kurā ir cietušā "mantisko attiecību centrs", un tātad tā būtu pretrunā Kopienā dzīvojošo un nodibināto personu tiesiskās aizsardzības pastiprināšanai, kas ir viens no Konvencijas mērķiem, ļaujot prasītājam viegli identificēt tiesu, kurā tas var vērsties, un atbildētājam — saprātīgi paredzēt, kurā tiesā viņu var iesūdzēt (skat. 2002. gada 19. februāra spriedumu lietā C-256/00 *Besix, Recueil 2002*, I-1699. lpp., 25. un 26. punkts, un iepriekš minētā sprieduma *DFDS Torline* 36. punktu). Turklāt šādi visbiežāk tiktu atzīta prasītāja domicila vietas tiesu jurisdikcija, ko — kā Tiesa to atzinusi šī sprieduma 14. punktā — Konvencija noliedz, izņemot noteikti paredzētus gadījumus.

21 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild šādi: Konvencijas 5. panta 3. punkts ir interpretējams tādējādi, ka izteiciens "vietā, kurā aizskārums ir noticis" neattiecas uz prasītāja domicila vietu, kur atrodas "viņa mantisko attiecību centrs", tikai tā iemesla dēļ, ka viņš tajā ir cietis finanšu kaitējumu, kas izriet no mantas daļas zaudēšanas, kura notika un tika ciesta citā Līgumslēdzējā valstī.

## Par tiesāšanās izdevumiem

22 Tiesāšanās izdevumi, kuri radušies Austrijas, Vācijas un Apvienotās Karalistes valdībām un Komisijai, kas iesniedza apsvērumus Tiesai, nav atlīdzināmi. Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem.

Ar šādu pamatojumu

TIESA (otrā palāta),

atbildot uz jautājumu, ko tai ar 2002. gada 9. aprīļa rīkojumu iesniedza *Oberster Gerichtshof*, nospriež:

**1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās 5. panta 3. punkts ar grozījumiem, kas izdarīti ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanos, ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanos, ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles pievienošanos un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanos, ir interpretējams tādējādi, ka izteiciens "vietā, kurā aizskārums ir noticis" neattiecas uz prasītāja domicila vietu, kur atrodas "viņa mantisko attiecību centrs", tikai tā iemesla dēļ, ka viņš tajā ir cietis finanšu kaitējumu, kas izriet no mantas daļas zaudēšanas, kura notika un tika ciesta citā Līgumslēdzējā valstī.**

Timmermans Cunha Rodrigues Puissochet

Schintgen Colneric

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2004. gada 10. jūnijā.

Sekretārs

R. Grass [*R. Grass*]

Otrās palātas priekšsēdētājs

C. W. A. Timmermans